

Pfarrgeistlichkiet im Deutschordensstaat Preussen scharakteryzowane zostały parafie oraz duchowieństwo parafialne w państwie Zakonu. W jednym z tekstów autor nawiązał również do powstania, inkorporacji i wyposażenia Kapituły Katedralnej w Chełmży, co stanowi uzupełnienie wiedzy na temat materialnych aspektów funkcjonowania Kościoła na obszarze Prus. W ostatnim artykule pt. *Elizabeth von Thüringen – europäische Dimension von einer mittelalterlichen Frau* zostały opisane losy jednej z najsłynniejszych kobiet średniowiecznej Europy, a mianowicie Elżbiety z Turyngii, której kult przetrwał do czasów reformacji.

Publikację uzupełniają wskazówki bibliograficzne, indeksy nazwisk i nazw geograficznych, a całość zamyka dwanaście fotografii o tematyce sakralnej.

Mikołaj Tomaszewski (Toruń)

Szkice z dziejów Ryńska. 600 lat od śmierci Mikołaja z Ryńska, red. W. Rozynkowski, Pelplin–Ryńsk 2011, ss. 148 + il. ss. 16

Celem przewodnim przygotowania tego opracowania była chęć przedstawienia szerszemu gronu czytelników fragmentów historii tej położonej w ziemi chełmińskiej miejscowości. Okazję temu dała przypadająca w tym roku sześćsetna rocznica śmierci Mikołaja z Ryńska.

Pracę rozpoczyna artykuł Adama Szwedy przybliżający czytelnikowi postać wspomnianego Mikołaja z Ryńska i założonego przez niego Towarzystwa Jaszczurczego. Autor ustosunkował się w nim między innymi do hipotez na temat pochodzenia Mikołaja, jego roli w czasie bitwy grunwaldzkiej, jak i przyczyn jego późniejszej egzekucji.

W drugim artykule autorstwa Michała Targowskiego przedstawiony jest obraz Mikołaja z Ryńska w historiografii polskiej i niemieckiej na przestrzeni dziejów. Autor zwraca w nim uwagę jaki wpływ na postrzeganie tej postaci miały pochodzenie narodowościowe twórców i doraźna sytuacja polityczna.

Następnie Waldemar Rozynkowski przybliżył kult św. Wawrzyńca, który jest patronem najstarszego w Ryńsku kościoła parafialnego. Autor dokonał analizy kultu tego męczennika na czterech płaszczyznach: funkcjonowania: w państwie polskim, państwie zakonnym, diecezji chełmińskiej i wreszcie w samym Ryńsku.

Ks. Jacek Wróblewski w swym artykule przedstawił dzieje i funkcjonowanie parafii ryńskiej od XIX do XXI w. W opracowaniu są umieszczone informacje o duchowieństwie parafialnym, prowadzonej działalności duszpasterskiej (w tym m.in. wykazy ochrzczonych i zawartych małżeństw) oraz liczbie wiernych na przestrzeni dziejów.

Pracę zamyka przesłanie duszpasterskie obecnego proboszcza parafii ryńskiej ks. Sylwestra Ćwiklińskiego. Uzupełnieniem są przytoczony akt założycielski Towarzystwa Jaszczurczego z 1397 r. oraz bogaty aneks z fotografiami przedstawiającymi najważniejsze miejsca i zabytki Ryńska.

Andrzej Buczyło (Toruń)

Janusz Małek, *Inne szkice pruskie. Szkice z dziejów Prus Polskich i Książęcych*, Oficyna „Retman”, Toruń 2012, ss. 255

Publikacja wydana nakładem Oficyny „Retman” zawiera dwadzieścia pięć artykułów autorstwa Janusza Małka z zakresu historii Prus Książęcych i Królewskich w czasach wczesnonowożytnych. Zasadniczą część książki poprzedza wstęp pióra Jacka Wijaczki, który przybliżył czytelnikowi niezwykle bogaty życiorys naukowy autora omawianej pracy. Zaznaczono tutaj m.in. ogromny wkład profesora Janusza Małka w rozwój Instytutu Historii i Archiwistyki, gdy ten pełnił funkcję dziekana do 1999 roku, a następnie prorektora do 2002 roku.

Dzięki znajomości źródeł oraz literatury przedmiotu polsko-, jak i niemieckojęzycznej udało się autorowi potraktować w sposób spójny różne elementy historii Prus Królewskich i Książęcych XV–XVIII wieku. Artykuły zawarte w publikacji dotyczą przede wszystkim dziejów parlamentaryzmu, m.in. *Unia parlamentarna Prus Królewskich z Koroną w roku 1569 i jej konsekwencje* czy też *Absolutystyczny zamach stanu w Prusach Książęcych w roku 1663*. Czytelnik znajdzie także publikacje dotyczące kwestii etnicznych i wyznaniowych, jak np. *Kalwini polscy i litewscy w Królewcu w początkach XVIII wieku* lub *Prusy Polskie (Królewskie) – region autonomiczny*. Warto nadmienić, że oprócz wyżej wymienionych tematów poruszone zostały też te, związane z życiem codziennym ludności zamieszkałej ten region na przestrzeni czasów wczesnonowożytnych. Przykładem takiego artykułu jest *Spółe-*